

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2020/3 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2022/6

Karar Tarihi : 12/5/2022

R.G. Tarih - Sayı : 28/6/2022 - 31880

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Turan Hareketi Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI ve İrfan FİDAN'ın katılımlarıyla 4/3/2021 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda ve mülki amire bildirimde bulunulup bulunulmayacağı sorunları görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde "*İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir*" hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "*Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Turan Hareketi Partisi, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesabı, Genel Merkez kesin hesabı, bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarını ve Partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listelerini 30/6/2018 tarihine kadar Anayasa Mahkemesine sunması gerekirken sadece Genel Merkeze ait 2017 yılı kesin hesabını 8/6/2020 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş, dolayısıyla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesinin ikinci fıkrasının "*...Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar*" amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde 74. madde hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezasının verileceği öngörülmüştür.

5. 4/11/2004 tarihli ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un "*Hafif hapis ve hafif para cezalarının idari para cezasına dönüştürülmesi*" başlıklı 7. maddesinde kanunlarda hafif hapis cezası ve hafif para cezası olarak öngörülen

Esas Sayısı : 2020/3 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2022/6

yaptırımların idari para cezasına dönüştürüldüğü ve idari para cezasına karar vermeye ise mülki idare amirinin yetkili olduğu belirtilmiştir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında anılan Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ve 5252 sayılı Kanun'un 7. maddesi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için konunun Ankara Valiliğine bildirilmesi gerekir.

7. Diğer yandan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünen 11 ile ait kesin hesap cetvellerinde herhangi bir gelir gider bildirilmediği tespit edilmiştir.

8. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek kiraya isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

9. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

10. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği; 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

11. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olunmaktadır.

12. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

13. Bu itibarla Turan Hareketi Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesap cetvelinin sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren otuz gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ve 5252

Esas Sayısı : 2020/3 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2022/6

sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca yasal işlem yapılması için konunun Ankara Valiliğine bildirilmesine,

- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

14. Turan Hareketi Partisinin Anayasa Mahkemesine sunduğu 2017 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığınca hazırlanıp Raportör Ömer DURSUN tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa, 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

15. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2017 yılı gelirler toplamının 1.070 TL olduğu ve sonraki yıla devreden nakit toplamının 1.070 TL olduğu anlaşılmıştır.

16. Partinin 2017 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle 2017 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

17. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 1.070 TL olup bu tutarın tamamı bağışlardan oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

19. Partinin il örgütlerinin gelirlerine ilişkin herhangi bir bildirimde bulunulmamıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

20. Partinin Genel Merkezinde 2017 yılında cari gider gerçekleşmemiş, 1.070 TL'lik kaynağın tamamı sonraki yıla devredilmiştir.

21. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

Esas Sayısı : 2020/3 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2022/6

22. Parti il örgütlerinin giderlerine ilişkin herhangi bir bildirimde bulunulmamıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

23. Partinin 2017 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Turan Hareketi Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2017 yılı kesin hesabında gösterilen 1.070 TL gelir toplamı ile 1.070 TL sonraki yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 12/5/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR